

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΠΥΡΡΑ

Ετησία συν. προπλ. φ. 5. Διά τὸ έξωτ. 5.50 μετὰ τοῦ Παραφοιλοῦ καὶ Ἡλίου

ΕΤΟΣ ΙΘ'. — Ἐν Ἀθῆναις τῇ 1 Φεβρουαρίου 1897. ΔΡ. 2.

ΥΓΙΕΙΝΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

**Ἐνέργεια τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος, τοῦ ἀν-
ορακικοῦ ὀξέος καὶ τοῦ ὀξειδίου τοῦ
ἰνθρακός ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.**

Ὁ πρὸς ἀναπνοὴν ἀὴρ συνίσταται ἐξ 22 μέρων ὀξυγόνου καὶ 78 ἀζώτου. Ὅταν ἀμφότερα εὐρίσκονται κατὰ ταύτην τὴν ἀναλογίαν ὁ ἀνθρώπος ἔχει καλῶς· ἐάν ἡμῶς τὸ ὀξυγόνον εὐρίσκειται ὀλιγότερον ἢ περισσότερον τότε ἡ υγίεια βλῖπτεται καὶ ὀλεθρος γίνεται.

Φύσει ἐλαττωταὶ τὸ ὀξυγόνον ἐν τῷ ἀέρι καθ' ὅσον ἡ ἀτμοσφαῖρα καθίσταται ἄραιότερ· κατὰ τὰ ἀνωτέρω αὐτῆς στρώματα· διότι ἐν πάσῃ εἰσπνοῇ εἰσέρχεται εἰς τοὺς πνεύμαγας ὀλιγότερον ὀξυγόνον παρ' ὅσον ἀπαιτεῖται.

Ταυτὰ γίνονται ἴσταν τις ἀναβαίνει ἐπὶ ὑψηλῶν ὄρεων, ἔνθα ὁ ἀὴρ εἶνε ἄραιωμένος. Παρίστανται διάφορα ἐπιβλαβῆ συμπτώματα, ἅπερ ἀποτελοῦσιν ἴδιον πάθος, καλούμενον πάθος τῶν ὀρέων, τοῦ ὁποίου συμπτώματα εἰσὶ ταῦτα. "Ἐπιτακτικὸς χαλάρωσις, κεφαλγία, ναυτία καὶ αἰμαρροαγία ἐκ τῶν λεπτοτέρων μερῶν τοῦ σώματος: ρινός, ὄτων, χειλέων, ἀφθαλμῶν κτλ.

Ταῦτα ἀφανίζονται ἐάν τις ἀναπνέη ἀέρα ἔχοντα πλεονέκ-

1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1897.

ρον δευγόνου, διά του οποίου προστίθεται το ανάλογον ποσόν δευγόνου εις το αίμα.

Όταν όμως το δευγόνον ήνε πλειότερον παρ' όσον αναλογεί εν τῷ πρὸς εισπνοήν αέρι, τότε καθίσταται δηλητηριον και θλέθριον.

Όθεν τό μὲν ὀλίγον ἐν τῷ αέρι ὑπάρχον δευγόνον μὴ ἐπαρκῆ εἰς τὴν ἐν τοῖς πνεύμοσι καύσιν, ἐπιφέρει πνιγμὸν και φονεύει ἐξ ἀσφυξίας· τὸ δὲ περιπλέον τοῦ δέοντος φονεύει ὡσαύτως, διότι ἐπιφέρει διαστολήν. Δὲν φονεύει ἐκ τῆς ὑπερβολῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι διακόπται τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ ἐν τοῖς πνεύμοσιν αἵρος, χωρὶς ν' αὐξήσῃ τὴν καύσιν, παραλείπει τὰς κινήσεις τῶν πνευμῶνων πρὸς τὴν ἀναπνοήν. Τεμάχιον κρέατος ἐντὸς πεπυκνωμένου δευγόνου οὐ σήπεται, οὔτε ἀπορροφᾷ πλεῖον δευγόνον. Ὡσαύτως τὰ ἐν ζυμῶσι σώματα οὐδὲ ὅπως ἀπορροφῶσι δευγόνον, ἀλλ' ἀποβάλλουσι τὴν χυμικὴν ἐνέργειαν, και αὐτὰ τὰ φυτὰ κακῶς ἔχουσι, ἢ δὲ βλάστησις μεγάλως βραδύνει.

Ἐν συνόλῳ εἰπεῖν τὸ δευγόνον ἔχει ὡς ἡ θερμότης, ἥτις κατὰ τὸ ποσὸν αὐτῆς ὠφελεῖ και βλάπτει και καταστρέφει. Τοῦτων οὕτως ἐχόντων ἡ βαρομετρικὴ πίεσις οὐδὲ ὅπως ἐπηρεάζει ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν ὄντων φυσικῶς, ἀλλὰ χυμικῶς. Διὰ τοῦτο ὅταν ἡ βαρομετρικὴ στήλη καταβαίη, ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε πεπυκνωμένη, τινὲς και μάλιστα οἱ νευρικῆς καταστάσεως ἀισθάνονται καρδιακίαν και χαλάρωσιν τῶν δυνάμεων.

Ἐὰν ἐν τῷ εισπνεομένῳ αέρι ὑπάρχει **διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος** δηλ. **ἀνθρακικὸν ὀξυδ**, ὁ ἀήρ καθίσταται ἀνεπαρκῆς πρὸς ἀναπνοήν και διατήρησιν τῆς ζωῆς. Ὁ πρὸς ζωὴν ἀήρ πρέπει νὰ ἔχη ἀνθρ. ὀξέος μέχρι 3 ο)ο.

Τὸ δευγόνον καλεῖται **ἀήρ τῆς ζωῆς**.

Ὁ κῶν δύναται νὰ ζῆ ἀναπνέων αἶρα ἔχοντα 30 ο)ο ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ὁ τοιοῦτος ἀήρ ἔχει 16 ο)ο δευγόνου.

Όταν ὁ ἀήρ ἔχη 5 ἢ 6 ο)ο ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἢ φλόξ κηρίου σθένεται και ὁμως ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ διατηρηθῆται· ἀλλὰ τότε ἡ ἀναπνοὴ γίνεται δυσχερῶς. Τὰ θερμδαίμα ὁμως ζῶα κατέχονται ὑπὸ μεγάλης κακουχίας· και ὁμως ὑπὸ τοιαύτην κατάσταση πολλὰς ἐπέζησαν εἰς τὰ βῆθη μεταλλείου.

Τὸ **ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακος** εὑρισκόμενον 1 πρὸς 100 αἵρος καθιστᾷ δηλητηριώδη τὸν πρὸς ἀναπνοήν αἶρα· ἐπιφέρει ναυτίαν εἰς τὰ θερμδαίμα ζῶα.

Τὸ ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακος παράγεται ἐκ τῶν φλεγομένων ἀνθράκων, ὑπὸ φλόγα κυανῆν, ἐξ ὧν συνάμα παράγεται και ἀνθρακικὸν ὀξυδ.

Τὸ ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακος μετὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος κυρίως ἐπιφέρει τὸν θάνατον ταχέως· 8 ἢ 4 ο)ο τοιοῦτον εἰς τὸν αἶρα εὑρισκόμενον φέρει τὸ θλέθριον ἀποτέλεσμα.

Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Δουμά τὰ φυτὰ ἐν τῷ σκότει τὰ φυτευμένα ἐν γῆ, ἐκμυζῶσι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξυδ ἐκ τῆς γῆς μετὰ τοῦ ὕδατος, ὅπερ ἐκπέμπουσι. Οὕτω δὲ κατασκευάζουσι ἴδιον ἀνθρακικὸν ὀξυδ.

Ὁ ὕγιης ἀνθρώπος μεταβάλλει εἰς ἀνθρ. ὀξυδ ὅλον τὸν ἐν τοῖς πνεύμοσι ἀνθράκα. Ὁταν ὁμως κατέχεται ὑπὸ πυρετοῦ παράγεται ὀξειδίου ἀνθρακος πρὸ τῆς παραγωγῆς ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Οὕτω γίνεται ἀπελθῆς ἢ καύσις τοῦ ἀνθρακος. Ἐν τούτοις παράγεται πλεῖον θερμότης κατὰ 32 ο)ο. Μία ὀκτὸ ξύλων ξηρῶν καλῶς πεφλεγμένων παράγει ὀλιγότερον ἀνθρ. ὀξυδ τῶν μὴ καλῶς πεφλεγμένων. Ἐθεβαιώθη ὅτι πυρέσσων παράγει περισσοτέραν θερμότητα 20 ἢ 25 ο)ο παρὰ ὁ ὕγιης. Ἀπεδείχθη προσέτι ὅτι ἡ ἀβξῆσις αὐτῆ τῆς θερμότητος δὲν εἶνε ἀνάλογος εἰς τὴν ἀβξῆσιν τῆς θερμότητος τοῦ ὕγιου, διότι ἡ ἀβξῆσις αὐτῆ τῆς θερμότητος γίνεται και ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ ὑδρογόνου μετὰ τοῦ δευγόνου.

Όταν ἐν τῷ αἵματι ὑπάρχη πολὺ ποσὸν ἀνθρακος, ὡς τοῦτο γίνεται μετὰ τὸ φαγητὸν, ποτὸν και πόσις πνευματωδῶν ποτῶν παράγει πυρετὸν, διότι δὲν εἶνε ἀνάλογον τὸ εισπνεόμενον δευγόνον πρὸς ἐντελῆ καύσιν. Διὰ τοῦτο ἐν πυρετῷ δὲν πρέπει δίδειν τῷ πυρέσσοντι τροφῆς και ποτῆ οἰνοπνευματωδῆ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει και ὅταν οἱ βράγχοι εἶνε φλογισμένοι, διότι αὐτοὶ στενοῦνται. Ὡσαύτως ὅταν πιέζηται ἐξ ἀδενοπαθείας.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Μιάσματα ἐκ σήψεως πτωμάτων.

Ἡ σήψις τῶν πτωμάτων παράγει μιάσματα παράγοντα πρᾶμαρὰς ἐπιδημίας.

Ἴνα γίνῃ σήψις σαρκὸς ἀπαιτεῖται ἀήρ, ὕγρασία και θερμότης 20—30ο. Οὐδέποτε γίνεται σήψις ὑπὲρ τοὺς 100ο και ὑπὸ

τὸ θεοῦ. Ἄμα ἀρχίση ἡ σήψις προχωρεῖ καὶ ἀνευ τῆς συνεργείας τοῦ ἀέρος, ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπάρχη ἡ ὑγρασία καὶ ἡ θερμότης. Τοῦτο ἀποδεικνύεται πειραματικῶς. Ἐάν τὸ ἥδη σηπόμενον σάμα τεθῆ ὑπὸ κώδινα ὑέλινον στεγανῶς πεπραγμένον καὶ ἐν αὐτῷ εἰσαχθῆ ἀήρ λίαν καθαρὸς ὡς γίνεται, ὅταν εἰσέρχηται διὰ σωλήνος λευκοχρόσου πεπυρακτωμένου (πλατίνης) λήγοντος ἐντὸς τοῦ κώδινου. Οὕτω καταστρέφεται πᾶσα ὕλη ὀργανικὴ καὶ μὲναι ἀήρ καθαρὸς ἐντὸς τοῦ κώδινου.

Ἔξοδος τοῦ μιάσματος.

Τὸ μίasma ὑπάρχει συμπυκνωμένον περὶ τὸ σηπόμενον σάματος, καὶ ἀραιούται ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως, Ἐπειδὴ εἶνε βαρύτερον τοῦ ἀέρος κατακορεννύει τὰ κατώτερα στρώματα καὶ τόσον μᾶλλον ὅσον ἐγγύτερον ἐστὶ πρὸς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν. Ὅθεν ὑπάρχει περισσότερον εἰς τὰς κοιλάδας, εἰς τὰ ὑπόγεια καὶ ἰσόγεια τῶν οἰκιῶν κλπ. Διὰ τοῦτο προσβάλλονται ἐν ἐπιδημίαις μᾶλλον οἱ κατοικοῦντες εἰς τοιαύτας χώρας. Τοῦτο ἦτο γνωστὸν ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς. Ὁ Ὅμηρος περιγράφων τὸν λοιμὸν, ὅστις συνέβη ἐν Τροίᾳ λέγει ὅτι πρῶτον ὁ λοιμὸς προσέβαλε τοὺς ἡμίονους καὶ τοὺς κύνες.

«Ὀδρεῖας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνες ἀργούς».

Τοῦτο ἐπιβεβαιούσιν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ μεταγενεστέρων ἱατρῶν. Ὁ Ἀέτιος λέγει:

«Λέγεται δὲ προαγωγή τις εἶνε λοιμικῶν νόσων ἢ τῶν ζῶων ἀλβων αἰφνίδιος φθορά».

Προέρχεται τοῦτο, διότι οἱ κύνες, ἡμίονοι καὶ ἄλλα ζῶα ἀναπνεύουσι τὸν ἀέρα τῶν κατωτάτων στρωμάτων προσβάλλονται δὲ μᾶλλον οἱ κύνες καὶ οἱ ἡμίονοι, διότι ταῦτα τὰ ζῶα ἔχουσιν ὄσφρησιν ἰσχυροτέραν, οἱ δὲ ἔχοντες λεπτὴν ὄσφρησιν φύσει προσβάλλονται μᾶλλον διότι παρ' αὐτοῖς ἡ ἀπορρόφησις τοῦ μιάσματος γίνεται μείζων διὰ τῆς βλενομεμβράνης τῆς ρινός.

Ὅταν τὸ μίasma τοῦτο εἴνε πολὺ, ἐπισκοπιζέται καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου φαίνεται τεθολωμένον ὡς ἡλιοκαπνὸς διὰ τὴν συμπύκνωσιν τοῦ μιάσματος καὶ μάλιστα, ὅταν ἐπικρατῆ νηνεμία· διὰ τοῦτο ὁ Ὅμηρος λέγει περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος παριστάνοντος τὸν ἥλιον.

«.....Ὁ δ' ἦκε νυκτὶ εὐοικῶς».

Φαίνεται ὅτι ἐν τῷ λοιμῷ ἐκείνῳ ἐπεκράτησε νηνεμία ἐπὶ 9 ἡμέρας, διότι πᾶσα νηνεμία δὲν διαρρεῖ πλέον τῶν 9 ἡμερῶν· μετὰ δὲ τὴν ἐνάτην ἐπνευσεν ἀνεμὸς, ὅστις διασκέδασεν τὸ πεπυκνωμένον μίasma, ἐπέφερε κόπασιν τοῦ λοιμοῦ. Διὰ τοῦτο λέ-

γει ὁ ποιητὴς ὅτι τὴν ἐνάτην ἡμέραν ἡ Ἥρα, ἥτις παρίστανει τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐπέπνευσε τῷ Ἀχιλλεῖ ἵνα καλέσῃ συνέλευσιν πρὸς ἐξιλίωσιν τοῦ θεοῦ.

Ἡ Ἐνῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὄχετο κοίλα θεοῖσι·
 πτῆ δεκάτῃ δ' ἀγορὰν δὲ καλέσατο λαὸν Ἀχιλλεύς,
 πτῆ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ ὄηκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη».

Τοιαύτας μεταβολὰς ἐπιδημιῶν ἀναφέρουσι καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς· Ὁ Διόδωρος λέγει·

«λομοῦ δὲ τὴν Ἑλλάδα κατέχοντος, ποιήσασθαι τὴν θυσίαν ὑπὲρ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων. Γενομένης δὲ τῆς θυσίας κατὰ τὴν τοῦ Σειρίου ἐπιτολήν, καθ' ἣν συνέβη πνεῖν τὰς ἐπιδημίας, λήξει τὰς λοιμικὰς νόσους».

Μεταφέρονται διὰ τῶν ἀνέμων τὰ μιάσματα καὶ μεταδίδονται οὕτως αἱ ἐπιδημίαι εἰς ἀπότατα ἐνίοτε μέρη.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Θεραπεία ἀποστήματος τῶν ἄρθρων.

Α. Ὑδροϊωδικῆς ποτάσεως	κόκκ.	20
Ἐκχυλίσματος εὐθαλλίας (balladoniae)	»	20
» κινεῖου (cinna)	»	20
» ὀπίου	»	10
» καχλικοῦ (colchici)	»	10
Ἄλοιφῆς σπέρματος κήτους	δρ.	4

Ἐπάλειψε τὸ οἰδήμα πρῶτ' καὶ ἐσπέρας διὰ ποσοῦ ὄγκου ἐρεβίνθου. Ἐπίθεε μαλλία ἀπλυτα (πινομάλα) ἢ πεμάχιον φλανέλλας παλαιὰς.

Θεραπεία χοιραδικοῦ οἰδήματος.

Ἡ αὐτὴ ἀνωτέρω ἀλοιφὴ πλὴν τοῦ καχλικοῦ.

Οἰδήμα τῶν ποδῶν.

Α. ἀλοιφῆς ἀμμωνίας καφορούχου.
Ἐπάλειψε πρῶτ' καὶ ἐσπέρας.

***Άλλο.** Λ. Κρεμόριον δικλωμένον δρ. 20, μίξον μετά ύδατος δρ. 100. Πίνε πρωτ και έσπέρας ανά ένα κυαθίσκον (κούπαν καφέ).

Απόστημα τών μαστών.

- Λ. Ύδροϊωδικής ποτάσης κόκ. 20
- Έκχυλίσματος κωνείου » 10
- » όπίου » 10
- » Εύθαλλας » 10
- Αλοιφής σπέρμ. κήτους δρ. 4
- Έλαίου γλυκανίσσου στάγμ. 20

μ. κ. τ.

Επάλειψε πρωτ και έσπέρας επίθεσον πινόμαλλα.

Πάν απόστημα όταν ώριμάσθ πρέπει ν' ανοίγεται δια μικράς σχάσεως και νά επιτίθεται τεμάχιον διαχύλου (τσιρότου).

ΔΥΣΤΟΚΙΑ

Τά αίτια ταύτης ανάγονται εις τρεις περιπτώσεις.

Α'. Στανότης τής λακάνης. Η θεραπεία είνε χειρουργική δι' έμβρουαλικού.

Β'. Συστολή σπασμωδική του λαϊμού τής μήτρας.

Γ'. Αδράνεια τής μήτρας.

Θεραπεία τής β' περιπτώσεως δηλ. τής σπασμωδικής συστολής του λαϊμού τής μήτρας.

- Λ. ύδατος μελίσης δρ. 10
- » γλυκανίσσου » 10
- Σεραπίου άπλου » 4
- βάμματος όπίου κροκούχου στάγμ. 20
- αιθέροςθειϊκού » 20
- βάμματος εύθαλλας » 20

μ. κ. τ.

Λ. τó ήμισυ δια μίας. Έάν μη επέλθη αποτέλεσμα δοτέον ανά μίαν κουταλίαν κατά 10 λεπτά ώρας μέχρις αποτελέσματος.

Κατά δε τής άδρανεϊας και τής μη ύπάρξεως τών συστολών τής μήτρας δοτέον τόδε.

Λ. κόνεως έμισυωμένης βρόζης (sassa carnutiva) δρ. 1 κόνεως κινναμώνου (κανέλλας) κοκ. 20, σακχάρου κόκ. 20.

Μ. Διαίρεσον εις 3 ίσα ξηρία· χρήσις ανά έν έν ύδατι κουταλίαις, και μετά 1)2 ώραν άλλην.

***Άλλο.** Λ. άρκτοκομάρου (uva ursi) δρ. 2 ποίησον έμβρεγμα δρ. 25 διήθεσον και πρόσθεσε σεραπίου άπλου δρ. 4 βάμματος μόσχου σταγμ. 10, βάμμ. Καστορίου σταγ. 10. Χρ. κατά 1)2 ώραν ανά μίαν κουταλίαν μεγάλην, εάν μη φέρη αποτέλεσμα ή άνωτέρω συνταγή.

Η σκευασία αύτή είνε και έμμηναγωγός. Δός πίνειν οίνον άρωματικόν (vin chaux).

Φξύνωσις του στομάχου (πύρωσις ή άνακαυσία)

- Λ. άνθρακικής μαγνησίας δρ. 1)2
- κόνεως ρεθεντίου » 1)2
- έλαίου γλυκανίσσου σταγμ. 10
- Σακχάρου δρ. 1)2

Μ. Ποίησον ξηρία άριθ. 6.

Χ. Πρωτ νήστες μίαν μετά άλλιγου ύδατος έν κυαθίσκω. δύο ώρας μετά τό φαγητόν άλλην.

***Άλλο**

- Αι Ϋδατος μίνθης (ήδύσμου) δρ. 4
- » γλυκανίσσου » 24
- Σεραπίου άπλου » 4
- Άμμωνίας υγρής σταγ. 3

Μ. κ. τ. Χ. Τό ήμισυ έν πρώτοις και τό υπόλοιπον μετά μίαν ώραν.

Ο ΕΠΙ ΟΜΗΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Οι τότε μεγάλης έτίμων τούς τεχνίτας και τιμητικώς άνόμαζον αυτούς και πολλάκις περι αυτών λόγον έποίησαν.

» Ως δ' ετε τις χρυσόν περιχεύεται άργύρω άνήρ κήδρι, δν Ήραιοτος δέδαεν και Παλλάς Αθήνη πτέχνην παντοίην, χαρίεντα δέ έργα τελείει.

(Όδύσ. Ζ. 232).

» και επί κρήνην άφίκοντο πτυκτήν, καλλίρροον, εθεν ύδρευοντο πολίται πτήν ποίησ' Ήθακος και Νήριτος ήδδ Πολύκτωρ

(Όδυσ. Ρ. 205).

πχάλλεον ἐπταβόειον, ὃ οἱ Τυχίος κάμε τρυχων,
 ακυτοτόμων ὄχ' ἄριστος, ὕλη ἐνὶ οἰκίᾳ γαίω.
 ('Ιλιάδ. Η. 220)

Αἱ γυναῖκες πάσης τάξεως εἰργάζοντο εἰς τὰ ἔργα τῆς οἰ-
 κίας, μὴ ἐξαιρουμένων καὶ αὐτῶν τῶν θυγατέρων τῶν ἀρχόντων.
 Ἡ Ναυαῖκα θυγάτηρ τοῦ Βασιλέως τῆς Κερκύρας ἐπλύνε καὶ
 ἔπαιζε μετὰ τῶν θεράπεινιδων τῆς.

«Πάππα φίλ' (α), οὐκ ἂν δὴ μοι ἐροπίσσειας ἀπήνην
 κῦψηλὴν, εὐκυκλὸν, ἵνα κλυτὰ εἴματ' ἀγῶμαι
 ἕς ποταμὸν πλυνέουσα, τὰ μοι ρερυπωμένα κείται ;
 καὶ δέ σοι αὐτῆ ἔοικε μετὰ πρώτοισιν ἐόντα
 βουλάς βουλεῖν καθαρά χροὶ εἴματ' ἔχοντα.
 ἠΠίστε δέ τοι φίλοι υἱες ἐνὶ μεγάροις γεγάσιν,
 καὶ δὲ δ' ὀπύλοντες, τρεῖς δ' ἤθεσι θαλέθοντες.
 καὶ δ' αἰεὶ ἐθέλουσι νεόπλυτα εἴματ' ἔχοντας
 ἕς χορὸν ἔρχεσθαι. τὰ δ' ἐμ' ἤφρονι πάντα μέμνηεν».
 ('Ὀδυσ. Ζ. 57).

Ὅτι τὰ τῆς οἰκίας ὑπηρετοῦν μόνον γυναῖκες κατὰ δῆλον
 γίνεται καὶ ἐκ τῶν κατωτέρων.

«Ἀρήτη δ' ἄρα οἱ δμῶδες ἄμ' ἐπεμπε γυναϊκάς.
 κτὴν μὲν φᾶρος ἔχουσαν εὐπλυνέ, ἥ δέ χιτῶνα
 κτὴν δ' ἑτέρην, χηλὸν πυκινὴν ἄμ' ἐπεμπε κομίζειν.
 ἀή δ' ἄλλη σῖτόν τ' ἔφερε καὶ οἶνον ἐρυθρόν.
 ('Ὀδ. Ν. 66).

κτόφρα δ' ἄρ' Ἀρήτη ξείνῳ περικαλλέα χηλὸν
 κίξέφρε θαλάμοιο, τίθει δ' ἐνὶ κάλλιμα δᾶρα,
 ('Ὀδ. Θ. 438)

«... νόμφη δ' ἐπίθη παρὰ πᾶσαν ἐδάωδην
 κέσθειν καὶ πίνειν, οἷα βρωτοὶ ἄνδρος ἔδουσι.
 ('Ὀδ. Ε. 196 Ἰλ. Κ. 569)

Ἔχον τὰ ἤθη ἀσκήρα καὶ μάλιστα τῶν παρθένων.
 «Καὶ δ' ἄλλη νεμεσῶ, ἥ τις τοιαῦτά γε ρέζοι,
 κἢτ' ἀέκητι φίλων πατρός καὶ μητρός ἐόντων
 κἀνδράσι μίσγηται, πρὶν γ' ἀμφάδιον γάμον ἔλθειν.
 ('Ὀδυσ. Ζ. 286).

(α) Τὸ ὄνομα π ἄ π π α εἶνε ἀντι τοῦ πάτερ, ὡς νῦν προσ-
 φωνεῖται μπαμπᾶς, παππᾶς δὲ ὁ ἱερεὺς ὡς γέροντος σεβαστός.

Ἄξιον παρατηρήσεως ἐστὶν ὅτι ὁ τρόπος τοῦ ἐκθέτειν τὰς
 ἰδέας καὶ ἐκφράζεσθαι εἶνε ὁ αὐτός, ὅν ἔχουσιν οἱ ἄρειοὶ τῆς Πε-
 λοποννήσου. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἤθη καὶ ἔθιμα μέχρι τοῦ νῦν
 δημηρῶς διατηροῦσι καὶ λέξεις. Τοῦτο υποδεικνύει τὴν ἀναλλοίω-
 τον ὑπαρξίν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὶ ὑποστάντων πλείστως ἐπι-
 δρομάς καὶ υποδουλώσεις. Ἡ γραμματικὴ σύνταξις τῶν δημηρ-
 κῶν λέξεων καὶ φράσεων εἶνε ἡ αὐτὴ τῆ λαλομένη γλώσσῃ πλὴν
 τῆς στερεώσεως τῆς δοτικῆς πτώσεως καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἀπερ
 ἔχει ἡ λαλομένη ἀναλελυμένα ἐν πολλοῖς. Τοῦτο ἀποδοτέον εἰς
 δουλικὸν βίον καθ' ὃν ἡ φράσις γίνεται ποταπᾶς καὶ ἀνευ περι-
 αυτολογίας.

Εὐχὴ εἰς παρθένον

«Σοὶ δὲ θεοὶ τόσα δοῖεν, ὅσα φρεσὶ σῆσι μενιναῖς.
 κἄνδρα τε καὶ οἶκον καὶ ὄμοφρονήν ἐπίσειαν
 κἔσθλην· οὐ μὲν γὰρ τοῦγε κρείσσον καὶ ἄρειον,
 κἢ θο' ὄμοφρονέοντες νοήμασι οἶκον ἔχτηον
 κἀνὴρ ἢ δὲ γυνή· πολλὰ ἄλγεα δυσμενέεσσι,
 κἡάρματα δ' εὐμένεσσι».

(Ὀδ. Ζ. 180).

Τοιαύτη εὐχὴ ἀνάγεται εἰς πεπολιτισμένον καὶ ἠθικώτατον
 ἄνθρωπον. Ὁ νῦν πολιτισμὸς στερεῖται τοιούτων εὐγενῶν αἰ-
 σθημάτων.

ΟΥΜΑΡΗ

ΤΟ ΘΗΛΥ ΕΙΝΕ Η ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΓΕΝΩΝ

Τὸ θᾶλυ εἶνε ἡ ὑπαρξις τοῦ γένους ὄλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς
 ζῶων διαδοχικῶς κατ' ἀντίτυπον καὶ ὁμοίωμα. Ὁ κάρθηξ εἶνε
 κυρίως τὰ ὠὰ τοῦ θᾶλους, ἀπερ ζωογονοῦνται διὰ τῶν ἀϊθερίων
 ἀτόμων τῆς τοῦ ἀρρενος σπορᾶς, ἥτις ἐκπαράγει ἐξ ὄλων τῶν
 μερῶν τοῦ σώματος.

Ἄφοῦ ζωογονήθη οὕτω τὸ ὠδόν, μεταβαίνει ἐκ τῆς ὠδοθήκης
 εἰς τὴν μήτραν καὶ ἐκεῖ λαμβάνει ζῶην καὶ ὑπαρξίν. Ἄφοῦ ἐν
 τῇ μήτρᾳ ἀκμάσῃ, ἐξέρχεται ταύτης καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν κό-
 σμον, καθάπερ ὁ σπόρος φυτοῦ, ὃ ὁποῖος, ἀφοῦ ἀναπτυχθῇ ἐντὸς
 τῆς περισπερμίου, βλαστάνει εἰς φυτόν.

Τὰ κτήνη καὶ πάντα τὰ ἄλογα ζῶα, ἅμα γεννηθῶσιν τρέφονται καὶ περιθάλπονται μὲν ὑπὸ τῆς μητρός, ἐνῶ τὸ ἄρρεν οὔτε ἰδέαν ἔχει, ἂν εἶνε ἢ δὲν εἶνε πατήρ, ἀλλ' ἅμα καταστῶσιν ἱκανὰ πρὸς αὐτοσυντήρησιν, ἐγκαταλείπουσι καὶ λησμονοῦσι τὴν μητέρα αὐτῶν, ἂν καὶ αὐτὴ ἔθετο τὴν ζωὴν τῆς ὑπὲρ αὐτῶν. Ἐκ τούτων ἐκπηγάζει τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ θῆλυ εἶνε ἢ παρακαταθήκη τῆς διαίτησιν τῶν εἰδῶν τῶν ζῶων.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος ὡς ζῶον θεωρούμενον οὕτως ἔχει, ἀλλὰ διαφέρει διὰ τοῦ λογικοῦ του καὶ τῆς συνέσεως εὐγνωμοσύνης. Παρὰ τῆς θηλαζούσης μανθάνει τὴν γέννησιν του, διότι φύσει ἄγνοαί τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καὶ μητέρα. Ἐκ τῶν δύο μᾶλλον γνωρίζει τὰ τέκνον τὴν μητέρα του, διότι αὐτὴ θηλάζει αὐτὸ καὶ μένει παρ' αὐτῆς, ἥτις τὸ θωπεύει, τὸ ἀνατρέφει κτλ. Ἐὰν ἀποχωρισθῆ τῆς μητρός του ἔνωρις πρὶν ἢ γνωρίσῃ αὐτὸ ἑαυτὸ καὶ ἀντιλαμβάνηται τῶν πέριξ αὐτοῦ συμβαινόντων, δὲν γνωρίζει τὴν ἀληθῆ μητέρα του.

Δὲν ὀφείλει λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος χάριτας καὶ εὐεργεσίας εἰς τοὺς γονεῖς, διότι τὸν ἐγέννησαν, διότι ἐπραξάν τοῦτο ἀκουσίως κατὰ τὴν ὑπαγόρευσιν τῆς φύσεως. Ἄλλ' ὅταν αἱ γονεῖς ἀναθρέψωσι καὶ διδάξωσι καὶ ἐκπαιδεύωσι τὰ τέκνα των, τότε ὀφείλουσιν αὐτὰ εὐγνωμοσύνην. Διὰ ταῦτα ἐτιμῶρον αἱ ἀρχαῖοι προπάτορες ἡμῶν τοὺς ἀγνώμονας υἱοὺς, ὅταν δὲν περιέθαλλον κατὰ τὸ γῆρας τοὺς γεννήτορας, τοὺς καλῶς ἀναθρέψαντας αὐτοὺς.

Διὰ ταῦτα ὀφείλει ὁ συνετὸς ἄνθρωπος νὰ εὐγνωμονῇ καὶ νὰ ὀφελῆ τοὺς καλοὺς γονεῖς, ὅταν ἀναθρέψωσι καὶ διδάξωσι καλῶς αὐτὸν διὰ νὰ ὀφελήσῃ τὴν Πατρίδα, ἥτις διδάσκει καὶ καθοδηγεῖ εἰς τὰ καλὰ ἔργα διὰ τῶν διδασκάλων κλπ. νὰ εὐγνωμονῇ καὶ νὰ τιμᾷ τοὺς διδασκάλους καὶ συγγραφεῖς τῶν καλῶν συγγραμμάτων, ἔτι μᾶλλον τὴν θρησκείαν δι' ἧς ἐδιδάχθη τὰ χρεῖα καὶ τὰ καθήκοντα τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν ὑπακοήν.

Τί ἐστε φίλος :

Φίλος καὶ ἀγαπητὸς ταυτόσημά εἰσιν.

Ἄγαπάτε ἀλλήλους ἐν ὁμοίᾳ λέγει τὸ εὐαγγέλιον.

Ἡ ἀληθὴς ἀγάπη ἔχει μίαν ψυχὴν καὶ μίαν καρδίαν. Δὲν διακρίνει γένος (φίλον) οὔτε βαθμὸν οὔτε ἡλικίαν.

Δὲν Σ' ἐρωτεύομαι· ἀλλὰ Σὲ ἀγαπῶ· λέγει φίλος εἰς φίλον. Ἄγαπῶ τὴν ἰδέαν τῆς ὑπάρξεώς Σου, τὴν ἐκφράσιν τοῦ λογισμοῦ

Σου, διὰ τοῦτο παντοῦ καὶ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶσαι. Ὅ,τι Σ' εὐφραίνει καὶ Σ' εὐχαριστεῖ, τοῦτο τέρπει καὶ ἐμὲ καὶ εἰς τοῦτο ἀποβλέπει πᾶσα πράξις μου. Πᾶν ὅ,τι δὲν Σὲ τέρπει δὲν τέρπει καὶ ἐμέ. Ὅ,τι δὲν ἀγαπᾷς, δὲν ἀγαπῶ καὶ ἐγώ· ὅ,τι μισεῖς, μισῶ καὶ ἐγώ.

Ὅστις δὲν ἀγαπᾷ τὸν ἀληθῆ φίλον ἀναίσθητος καὶ ἀχαριστὸς ἐστίν· ἔχει μαύρην τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν θηρίου.

Ὁλβιος εἰ καρδίης κῆτος τότε ἰθύνῃς !

Ἰατροῦ συστατικὰ

Πολυμάθεια ἐπιστημονικὴ. Πείρα καὶ κρίσις ἐμβριθῆς. Ἄνευ τούτων οὐκ ἔστιν ἰατρὸς θεραπεύων καλῶς. Ὁ συγγραφεὺς Ἰατρικὰ ἔργα ἰατρῶν, ὁ δημοσιεύων ἔργα καὶ παρατηρήσεις ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων εἰσιν σημεῖον καλοῦ ἰατροῦ, ἀλλ' οὗτος ἐκ τῆς μελέτης καὶ ἐργασίας καθίσταται ἀνίκανος πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ κολακίαν. Ὁ τοιοῦτος συνήθως οὐκ εὐχαίρει πρὸς ἐπιζήτησιν πελατείας, διότι ἡ ἀπόκτησις μεγάλης πελατείας γίνεται διὰ τῆς κολακίας, διὰ συχῶν ἐπισκέψεων καὶ σπατάλης χρόνου, διὰ δημοσίων ἰατρικῶν θέσεων καὶ διὰ ἐπιδείξεως.

Ἄτυχῶς ἡ κοινωνία εἰς ταῦτα ἀρέσκειται πρὸς βλάβην ὁμοῦς ἑαυτῆς.

Ἔχε ἰατροὺν γέροντα καὶ ἐργάτην νέον

Διότι ὁ γέρον ἰατρὸς ὁ ἐγκρατὴς τῆς Ἰατρικῆς κατὰ τε τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν σύγχρονον Ἰατρικὴν διὰ τῆς παρατηρήσεως καὶ μελέτης τελειοποιεῖται, ὡς καὶ διὰ τῆς πολυχρονίου πείρας.

Τὸν τοιοῦτον πρέπει νὰ προσλαμβάνῃς πρὸς θεραπείαν ἀσθενούς. Ἐργάτην νὰ προσλαμβάνῃς νέον ἰσχυρὸν τὸ σῶμα καὶ ἀκνον ἵνα ἀντέχῃ εἰς τὴν ἐργασίαν.

Οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ πολλάκις προέλεγον ἀτμοσφαιρικὰ συμβάντα. Οἱ τῆς ἐποχῆς ταύτης κατὰ πολλὰ ὑστεροῦσιν. Ὁ Θαλῆς προῖδαν λαίλαπα, συμβησόμενον κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐμῆλθεν ὁ Κῦρος νὰ κατακαύσῃ ἐν πυρᾷ τὸν Κροίσσον, συνετέλεσεν εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ (κατὰ Νικ. Δαμασκηνόν). Ἄλλοι ὁμοῦς ἱστοροῦσι τοῦτο ἄλλως.

Συμβουλή εις παῖδα

Κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν πρὶν κοιμηθῆς ἐρώτα τὸν ἑαυτὸν Σου ταῦτα·

- Σήμερον τί καλὸν ἢ τί κακὸν ἐπραξα ;
- Τί ἔμαθον ὑπερ ἡγνούου ;
- Τί ἔπρεπε νὰ πράξω καὶ δὲν τὸ ἐπραξα ;
- Τίνας καλοὺς συναναστράφη ;

Εἰς πάσχοντα τὴν υγιείαν

Ὅλος ὁ κόσμος εἶνε σκοτεινὸς
ὅταν ἡ υγιεία πλέον δὲν ἔχῃ κάλως.
Ὅλα τὰ καλὰ του εἶν' οὐτιδανά
κι' ὅλα τὰ δεινὰ του εἶνε τρομακά.

Φράσεις ὀλόκληρας ἀνευ ρημάτων, ἀναγομένης εἰς ἔκφρασιν μητροῦς πρὸς νήπιον

Βστράτα, κουμπάρα, στ' ἀγιοργίου τὴν πόρτα, σῦκα
καὶ καρύδια, μὲ κομμάτα πίττα».

Ἦτοι ὑπαγε εἰς τὴν κουμπάραν, ἥτις κατοικεῖ εἰς τοῦ Ἁ-
γίου Γεωργίου τὴν πόρτα νὰ σοῦ δώσῃ σῦκα καὶ καρύδια καὶ μίαν
κομμάτα πίττα (πογάτσα). Τὴν φράσιν ταύτην λέγουσιν εἰς τινα
χωρία τῆς Πελοποννήσου πρὸς τὰ νήπια των, εἰ μητέρες τραγω-
δοῦσαι, ὅταν πρωτοπερικατοῦν.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Ἄριθμὸς τῶν γλωσσῶν, τῶν θρησκαιῶν, δι-
ἀρκεια τῆς ζωῆς, ἀριθμὸς τῶν κατατίκων
τῆς Γῆς, ἀποθεώσεις κ. λ. π.

Αἱ λαλοῦμεναι γλώσσαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης εἰσὶ περὶ τὰς 3,064.

Αἱ διάφοροι θρησκαίαι εἰσὶ 1,000.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν, εἶνε σχεδὸν ἴσος τῶν τῶν ἀνδρῶν.

Ὁ μέσος ὄρος τῆς ζωῆς εἶνε 33 ἔτη. 1) 4 τῶν ἀνθρώπων
ἀποθνήσκει πρὶν φθάσῃ τὸ ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας. 2) 2 ἀπο-
θνήσκει πρὶν φθάσῃ τὸ δέκατον ἕβδομον ἔτος. Ἐπὶ 1,000 ἀν-

θρώπων ὑπάρχει εἰς ἑκατοντούτης. Ἐπὶ 100 οἱ 6 φθάνουσι τὸ
65 ἔτος, καὶ ἐπὶ 500 ὑπάρχει εἰς ὀγδοηκοντούτης.

Ἐπὶ τῆς γῆς εἰσὶν ἄνθρωποι 1,500,000,000, περίπου ἀπο-
θνήσκουσι κατ' ἔτος 333,333,333, καθ' ἡμέραν 91,854, κάθε ὡ-
ραν 3,730 60 καθ' ἑκάστον λεπτόν ὥρας· ἀναπληροῦνται οἱ ἀπο-
θνήσκοντες ἐξ Ἰασοῦ περίπου ἀριθμοῦ γεννήσεων.

Οἱ νυμφευμένοι ζῶσι περισσότερα ἔτη παρά οἱ ἀγαμοί, καὶ
μάλιστα ἐκεῖνοι ἐκ τούτων οἵτινες διάγουσι βίαν κανονικὴν.

Οἱ ὑψηλοὶ (εὐμεγέθεις) ζῶσι περισσότερα ἔτη παρά οἱ μικροὶ
τὸ σῶμα.

Αἱ γυναῖκες φθάνουσι τὸ 50 ἔτος μὲ περισσότερῶν βεβαιό-
τητα παρά οἱ ἄνδρες· παρελθούσης τῆς ἡλικίας ταύτης, γίνεται
τ' ἀντίστροφον.

Οἱ ἔγγαμοι εἰσὶ πρὸς τοὺς ἀγάμους ὡς 65 πρὸς 100.

Οἱ γάμοι γίνονται συχνότερα κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον καὶ
Δεκέμβριον.

Τὰ γεννώμενα παιδία κατὰ τὸ φθινόπωρον εἶνε ἰσχυρότερα
τῶν ἄλλων.

Αἱ γεννήσεις καὶ αἱ ἀποθώσεις γίνονται μᾶλλον τὴν νύκτα
ἢ τὴν ἡμέραν.

Οἱ δυνάμενοι νὰ φέρισιν τὰ ὄπλα εἰσὶ τὸ ὄγδον τοῦ πλη-
θυσμοῦ.

Ἔντομοδόρα ζῶα

Ἔπάρχουσι ζῶα τινα, τῶν ὁποίων ὁ προορισμὸς εἶναι πρὸς
καταστροφὴν ἄλλων ἐντόμων ζῶων ἐπιβλαβῶν εἰς τὰ συμφέροντα
τοῦ ἀνθρώπου δυστυχῶς ὁμοῦ ἀγνοῶν οὗτος τὴν ἀφελείαν αὐτῶν,
τὰ καταδιώκει, καὶ τὰ καταστρέφει, καὶ οὕτω αὐξάνει τὰς ζη-
μίας του ἐκ τῶν ἐπιβλαβῶν τὰ ἐπιφελῆ ταῦτα ζῶα καλοῦνται
ἐντομοδόρα, ἐν οἷς ἐμπεριλαμβάνονται ὁ φρύνος (ξεροβάτραχος), ὁ
ἀκανθόχοιτος, ἡ σαλαμάνδρα (γουστῆρα), ἡ μυγαλὴ (εἶδος μυῆς),
ἡ γλαυξ, ἡ νυκτερίς, κλπ. τὰ ζῶα ταῦτα τρώγουσι τὰς μύδιας,
τὰς κόμπας (σκώληξ ἐντόμου μὴ ἀνεπτυγμένον), τοὺς σκώληκας,
τὰς κάμπας, τοὺς λειμακας, (γυμνὸς σάλιαγκος) κλπ. Ἐν Ἀγ-
γλίᾳ ἔχει μόνον δὲν φονεύουσι τὰ ἐντομοδόρα ζῶα, ἀλλὰ καὶ προ-
σκόθουσι νὰ τὰ πολλαπλασιάσωσιν οἱ ἐκεῖ Κηπουροὶ πρὸς καθα-
ρισμὸν ἐκ τῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων, ἀγοράζουσι τοὺς φρύνους (ξε-
ροβάτραχος) ἕως ὀκτώ δραχ. τοὺς δώδεκα.

ΥΓΙΕΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ

Ἡ βασίλισσα γεννᾷ κατ' ἔτος, καὶ ἰδίως κατὰ τὸ θέρος μέχρι 50 χιλ. ὠῶν, θέτουσα ἀνά 1—3 εἰς ἐκάστην ὄπην ἢ κελλίον, ὅπου κατ' ἀρχὰς μὲν γίνονται σκώληκες, ἔπειτα νόμφαι καὶ τέλος μέλισσαι. Περὶ τούτων οὐδόλως φροντίζει ἡ μήτηρ βασίλισσα, διότι ἀναθέτει τὴν τούτων τροφήν καὶ ἀνατροφήν εἰς τὰς πρεσβυτέρας μέλισσας, τῶν ὁποίων ἡ φροντίς καὶ ἐμπειρία ἀναπληροῖ τὴν μητρικὴν στοργήν.

Ἐν πρώτοις ἡ βασίλισσα γεννᾷ τὰ ὠὰ ἐκεῖνα ἐξ ὧν παράγονται αἱ ἐργάτιδες μέλισσαι· δεύτερον τὰ τῶν κηφήνων καὶ τέλος εἰς ἰδιαιτέρας ἢ ὠρισμένας ὄπας ἢ κελλία γεννᾷ τὰ ὠὰ ἐκεῖνα, ἐξ ὧν παράγονται νέαι βασίλισσαι, χρήσιμοι εἰς διαίρεσιν καὶ ὑποδιαίρεσιν τοῦ σμήνους καὶ εἰς ἀντικατάστασιν τῆς κυρίας μητρὸς βασιλίσσης, ὅταν τελευτήσῃ, διότι ἡ ζωὴ ταύτης, ἐνεκα τῆς πολυτοκίας, εἶνε βραχεία· τελευτᾷ δὲ κατὰ Αὐγουστον ἢ Σεπτέμβριον, ὅτε καὶ μέγιστη ταραχὴ ἐπέρχεται εἰς τὸ σμήνος.

Ἐξ ἐκάστου ὠοῦ παράγεται ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς σκώληξ τοῦτον τρέφουσιν ἐπιμελῶς αἱ πρεσβύτεραι ἐργάτιδες διὰ ζωμοῦ ἐπὶ 5—6 ἡμέρας, καὶ ἔπομένως κλείουσι τὰ κελλία διὰ κηροῦ. Ἐν διαστήματι δὲ πέντε ἔτι ἡμερῶν ἡ σκώληξ μεταβάλλεται εἰς νόμφην. Ἀπὸ τῆς πάλιν μετὰ τινος ἀλλαγῆς δερμάτος γίνεται τελεία μέλισσα, ἥτις ἀφοῦ ἐπὶ τινος μόνον ὥρας τροφῆς διὰ μέλιτος, ἐξέρχεται εἰς τὸν ἐργατικὸν βίον ὡς αἱ λοιπαί. Ἡ μήτηρ βασίλισσα οὐδέποτε ἐξέρχεται τῆς κυψέλης· εἰ μὴ ὅταν τὸ σμήνος πολλαπλασιασθῇ καὶ γίνῃ ἀνάγκη διαίρεσως, ὅτε συμβαίνει κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Διαίρεσις τοῦ σμήνους.

Ὅταν ἐν τῇ αὐτῇ κυψέλῃ πολλαπλασιασθῶσιν αἱ μέλισσαι καὶ γίνωσι πλέον τῶν 25 χιλ. ὁ προσεκτικὸς μελισσοουργὸς πρὶν ἢ ἀποστατήσωσιν αἱ μέλισσαι ἐνεκα τῆς μεγάλης στενωχώρας, προλαμβάνει καὶ διαιρεῖ τὴν κυψέλην εἰς δύο, ὅτων καὶ ἑτέραν κυψέλην ἄνω τῆς πρώτης, οὕσαν ἀνοικτὴν κάτωθεν καὶ ἠλειμμένην διὰ μέλιτος καὶ κηροῦ, οὕτως ἡ ὄσμη ἐφελκεῖ ταύτας· μετὰ τοῦτο καπνίζει τὰς ἐν τῇ πρώτῃ κυψέλῃ μέλισσας διὰ πανίου ἢ σβουναῖς καὶ τὰς ἀνγκάζει νὰ ἀνέλθωσιν εἰς τὴν νέαν κυψέλην. Ταύτου γενομένου παρατηρεῖ, ἂν εἰσῆλθε καὶ ἡ μήτηρ βα-

σίλισσα. Ἄν τοῦτο δὲν ἐπιτύχῃ ἐπαναλαμβάνει τὸ πείραμα καὶ τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν, ἄχρις οὐ ἐπιτύχῃ, καὶ οὕτως ἐπέρχεται ἡ διαίρεσις τοῦ σμήνους.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλως πῶς γίνεται ἡ διαίρεσις τοῦ σμήνους. Ὁ μελισσοουργὸς τυλίσσει τὴν κυψέλην διὰ πανίου, ὅπερ πρέπει νὰ εἶνε φυσικῶν καὶ ἐντὸς τοῦ ἑποίου μεταβαίνουσιν αἱ μέλισσαι ἐξερχόμεναι τῆς κυψέλης· ἔπειτα κλείων τὴν ὄπην τῆς παλαιᾶς κυψέλης, πλησιάζει τὴν νέαν κυψέλην καὶ ἀνοίγει ὄπην εἰς τὸ πανίον ταυτιζομένην πρὸς τὴν ὄπην τῆς νέας κυψέλης, ἀφίνει δὲ ἔπειτα νὰ εἰσέλθωσιν αἱ μέλισσαι. Τοῦτο πρέπει νὰ γίνηται περὶ τὸν Ἀπρίλιον ἢ Μάϊον ἢ καὶ τὸ φθινόπωρον, ὅταν δηλ. βλέπῃ τὴν ἀνάγκην τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Ἐάν δὲ ἡ διαίρεσις αὕτη δὲν γένηται ἐγκαιρῶς, αἱ μέλισσαι μὴ δυνάμεναι νὰ ὑποφέρωσιν ἀναχωροῦσιν οἰκῶθεν ἐκ τῆς πρώτης κυψέλης μετὰ μᾶς τῶν ἐν τῇ κυψέλῃ διαθεσίμων βασιλισσῶν καὶ μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς κλάδους τῶν πλησιοχώρων δένδρων. Ὁ μελισσοουργὸς τότε ὀφείλει νὰ ἐτοιμάσῃ ἀμέσως κυψέλην καὶ διὰ παντός τρόπου νὰ φέρῃ ἐν αὐτῇ πρῶτον τὴν βασίλισσαν καὶ διὰ τῆς βασιλίσσης τὸ σμήνος.

Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην κυψέλην εἰσέρχονται ἐνίοτε δύο βασίλισσαι, ἀλλὰ τὸ σμήνος μίαν μόνον ἀναγνωρίζει, διατηρεῖ, σέβεται καὶ ὑπακούει, ἐκείνην δηλ. τὴν ὁποίαν ἐξ ἀρχῆς ἐξελέξατο καὶ ἠκολούθησε, τὴν ἄλλην φονεύει καὶ ρίπτει ἔξω τῆς κυψέλης (α).

Ἐκάστη κυψέλη ἔχει εἰς τὴν εἰσοδὸν φύλακα μίαν ἐκ τῶν πρεσβυτέρων καὶ πεπειραμένων μελισσῶν. Ἡ φύλαξ αὕτη ἐπαγρυπνεῖ αὐστηρῶς, καὶ ἀφίνει μὲν ἐλευθερὰν τὴν εἰσοδὸν εἰς τὰς ἑαυτῆς συμπολιτίδας εἰσερχομένας μὲ φορτίον προμηθειῶν, δεικνύουσα ὅτι εἶνε εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν φιλοπονίαν τούτων· μεγίστην ἔμως δεικνύει δυσμένειαν εἰς τὰς εἰσερχομένας ἀνευ φορτίου.

Αἱ μέλισσαι γνωρίζουσι τὰς ἑαυτῶν συμπολιτίδας διὰ τῶν κερατίων· ἐκάστη μέλισσα εἰσερχομένη ὀφείλει νὰ ὀθήσῃ τὰ ἑαυτῆς κεράτια πρὸς τὰ τῆς φύλακος, ὅπερ θεωρεῖται ὡς χαιρετισμὸς γνωρίμου καὶ συγκατοίκου. Ἐάν δὲν πράξῃ τοῦτο καταδι-

(α) Τινὲς διαιροῦσι τὴν κυψέλην ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοιχῆς, ἀλείφοντες μέλι καὶ κηρὸν μίαν ἢ δύο ἄλλας κυψέλας, τὰς ὁποίας κρημάσσει καὶ εἰσάγουσιν ἐν αὐταῖς μέλισσας τινὰς καὶ μίαν βασίλισσαν ἐκ τῶν ἐν τῇ κυψέλῃ διαθεσίμων καὶ οὕτως ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰσέρχονται καὶ ἄλλαι μέλισσαι.

κάζεται· καταδικασθεῖσα δὲ συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν λοιπῶν καὶ τιμωρεῖται· ἢ μὲν λαμβάνει τὸν ἕνα πόδα, ἢ δὲ τὸν ἄλλον, ἢ δὲ τὴν μίαν πτέρυγα, ἢ δὲ τὴν ἄλλην, ἢ δὲ πηδᾶ ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἐτοιμάζεται νὰ ῥιθίσῃ τὸ κέντρον. Ἐν τιαύτῃ περιστάσει, εἴαν ἢ καταδικὸς γνωρίσῃ τὸ σφάλμα τῆς καὶ ζητήσῃ συγγνώμην διὰ σημεῖον τινὸς τῶν κερατίων ἐλευθεροῦται, ἄλλως ἀπόλυται κακῶς.

Ἡ ὄσφρησις τῶν μελισσῶν εἶνε ὀξυτάτη, διότι πολὺ μακρὰν αἰσθάνοντα, τὴν εὐωδίαν καὶ δυσωδίαν. Ἐπίσης δὲ ἡ γέυσις εἶνε λίαν εὐαίσθητος.

Ἐν ἀρχῇ εἶπομεν περὶ ἐγκυμοσύνης. Ἐἶδη δὲ λέγομεν, ὅτι, ἀφοῦ παρέλθῃ ὁ χρόνος τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ τοῦ τοκετοῦ τῆς μητρὸς βασιλείσης, ἐπιπίπτουσιν αἱ ἐργατιδὲς κατὰ τῶν κηφῆνων καὶ φονεύουσιν αὐτοὺς διὰ τοῦ κέντρον, ὅπως μὴ τρώγῃσι τὸ μέλι αὐτῶν, καὶ οὐ μόνον τοὺς κηφῆνας καταστρέφουσιν ἀλλὰ καὶ πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς αὐτοὺς οἷον τὰ ὠὰ, τὰ κελλία κλπ.

Αἱ μέλισσαι ὁμοιάζουσι τοὺς γενναίους ἐκείνους καὶ ἀτρομήτους ἀνδρας, οἵτινες οὐδέποτε στρέφουσι τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἐχθρὸν διότι ἀνθίστανται κατὰ τῶν ἐχθρῶν μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς, καὶ οὐδέποτε ὑποχωροῦσιν. Ἐφορμᾶσι γενναίως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ, εἴαν τὸν σμῆνος αὐτῶν δὲν ἔπαρκει, προσκαλοῦσι καὶ ἕτερον σμῆνος πρὸς ἀντίστασιν. Οἱ ἀγῶνες διαδέχονται ἀλλήλους, τὸ θάρρος ἀντὶ νὰ ἐλαττωθῇ ἐκ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἐχθροῦ μάλλον αὐξάνει. Ὀίνθουσίασμός καὶ ἡ ἠρόβια εἶνε θαύμασιωτάτη, διότι μάχονται ὡς ἄλλοι Σπαρτιάται. Ἐπίσης φέρονται πρὸς τὰ νεογνά αὐτῶν ὡς οἱ πατὴρ Σπαρτιάται, διότι καθὼς αὐτοὶ ἐρριπτον εἰς τὴν Κεῖδα τὰ ἐλαττωματικὰ αὐτῶν παῖδια, αὐτῶ καὶ αἱ μέλισσαι ἀποβάλλουσι τῆς κυφίλης τὰς ἐχούσας φυσικόν τι ἐλάττωμα μελισσῆς.

Σημ. Αἱ μὲν μέλισσαι ἐκδικοῦμεναι τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἀποθνήσκουσιν· οἱ δὲ κάκεντρεχεῖς καὶ φθονεροὶ παῖδες, ἐκδικοῦμεναι τοὺς ἑαυτῶν ἀντιπάλους καταστρέφουσι καὶ κατατήκουσιν ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως, εἴαν ἀληθῶς ἔχουσι τοιαύτην.